

Przepisy o warunkach legalizowania przyrządów mierniczych do mleka ze skalą pływakową.

(Mierniki do mleka).

Na podstawie artykułów 11-go, 12-go i 16-go Dekretu o miarach z dnia 8-go lutego 1919 r. (Dz. P. P. P. r. 1919 Nr. 15 poz. 211) oraz § 19 Ustawy Rzeszy Niemieckiej o miarach (Mass-u. Gewichtsordnung) z dnia 30 maja 1908 r. (R. G. Bl. str. 349) i rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 28 lutego 1923 r. (Dz. U. R. P. Nr. 28 poz. 166) zarządza się, co następuje.

Zasada działania.

§ 1.

Przyrządy miernicze do mleka ze skalą pływakową (rys. 1a i b) są to przyrządy, w których skala z podziałką, odpowiadającą objętości płynu w naczyniu, połączona niezmiennie z pływakiem, w miarę wznoszenia się lub opadania poziomu płynu w naczyniu przesuwają się swobodnie obok nieruchomego wskaźnika.

Zakres stosowania.

§ 2.

Przyrządy miernicze do mleka ze skalą pływakową mogą być używane w obrocie publicznym tylko do odmierzania mleka w gospodarstwach mlecznych i zakładach przerobu mleka.

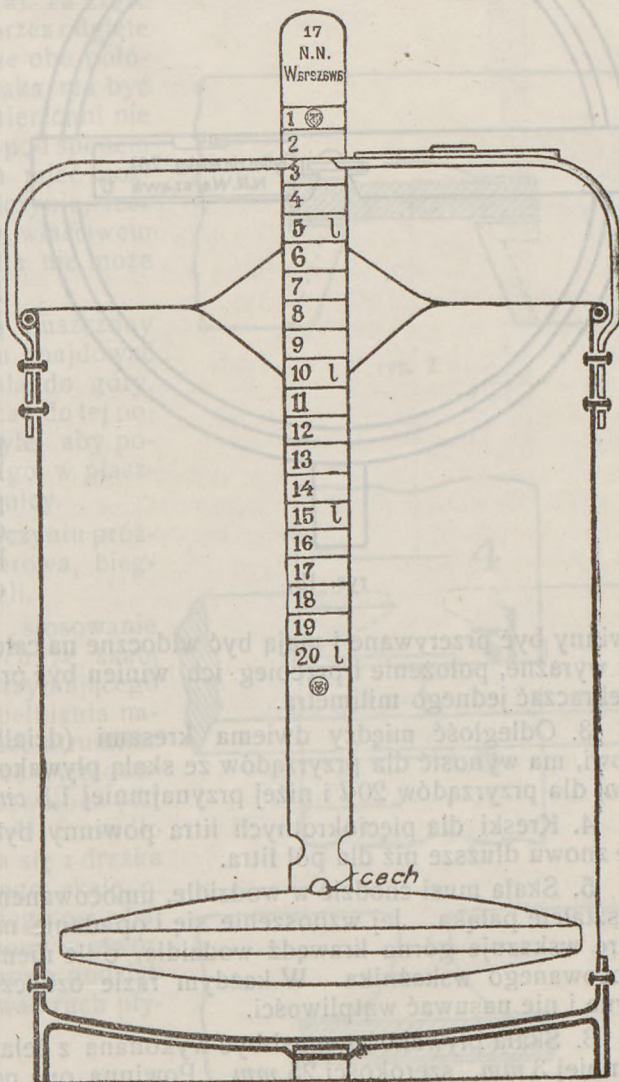
Wielkości dopuszczalne.

§ 3.

1. Dopuszczalne są przyrządy o pojemności roboczej od 10 litrów wzwyż.

2. Podziałka przyrządów 20 litrowych i mniejszych może wskazywać litry lub pół-litry, większych tylko litry.

3. Dla przyrządów o pojemności powyżej 20 l podziałka ma się rozpoczynać od 5 litrów, dla mniejszych od 1 litra.

rys. 1a.

Przepisy obowiązujące w miernictwie.

Czasopismo wydawane przez Główny Urząd Miar.

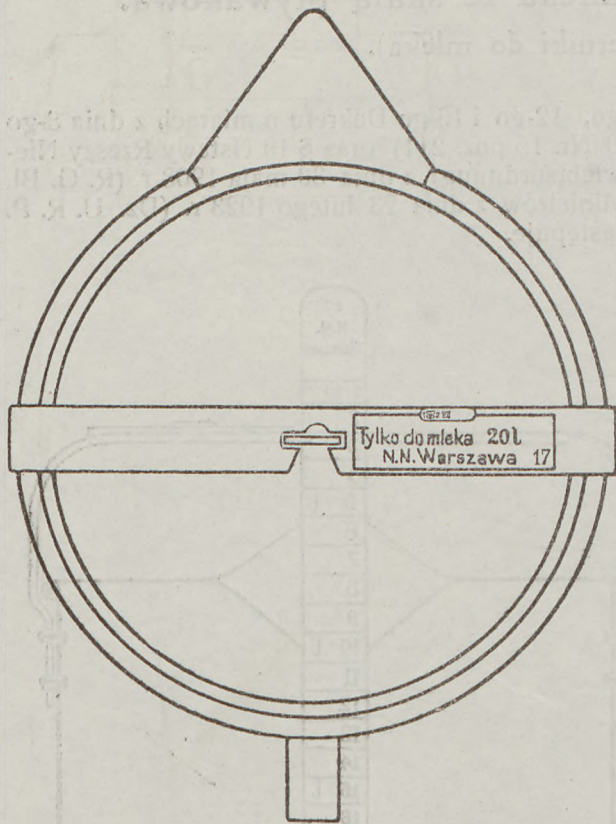
Warszawa, dnia 4 grudnia 1923 r.

Układać w porządku wielkości liczb tytułowych.

Materiał.

§ 4.

Dozwolone są tylko metale; jednakże krany spustowe mogą być wykonane z innych materiałów odpowiedniej mocy.

rys. 1b.

Kształt i wykonanie.

§ 5.

1. Przekrój naczyń powinien mieć możliwie kształt koła. Kształt wewnętrzny ma umożliwiać zupełne opróżnienie. Dolne ograniczenie stanowi dno lub kran spustowy.

2. Ścianka ma być wykonana z jednego kawałka. Naczynia powyżej 20 l mają być w razie potrzeby odpowiednio usztywnione obręczami. Zlewniki (dziobki) muszą się znajdować poza pojemnością mierniczą. Dno, ograniczające objętość mierniczą, musi odpowiadać warunkom, obowiązującym dla pojemników (P.O.M. poz. 2,422 § 16).

§ 6.

1. Objętość zawartego płynu odczytuje się na metalowej skali pionowej, trwale połączonej z pływakiem i zaopatrzonej w wyryte poziome kresy o długości nie mniejszej od 1 cm (rys. 1a).

2. Kresy podziałki nie powinny być przerywane i mają być widoczne na całej swej długości. Kresy winny być wyraźne, położenie i przebieg ich winien być prawidłowy, a grubość nie może przekraczać jednego milimetra.

3. Odległość między dwiema kresami (działka), odpowiadająca jednemu litrowi, ma wynosić dla przyrządów ze skalą pływakową powyżej 20 l przynajmniej 1 cm, dla przyrządów 20 l i niżej przynajmniej 1,5 cm.

4. Kreski dla pięciokrotnych litra powinny być dłuższe niż dla całego litra, a te znowu dłuższe niż dla pół litra.

5. Skala musi chodzić w wodzidle, umocowanem wpoprzek ponad naczyniem w kształcie pałaka. Jej wznoszenie się i opadanie muszą odbywać się swobodnie. Miare wskazuje górna krawędź wodzidla, o ile niema w tym celu innego dobrze umocowanego wskaźnika. W każdym razie oznaczenie miary ma być zupełnie pewne i nie nasuwać wątpliwości.

6. Skala pływakowa musi być wykonana z żelaza płaskiego o grubości przynajmniej 3 mm, szerokości 25 mm. Powinna ona posiadać u dołu (rys. 1a) z obu stron wykroje dla wyjmowania pływaka przy czyszczeniu.

7. Pałak przyrządu powinien być wykonany z żelaza płaskiego grubości przynajmniej 4 mm a szerokości 30 mm, lub z żelaza kątownego. W tym ostatnim wypadku wymiary te mogą być zmniejszone, lecz w każdym razie pałak powinien być dostatecznie mocny i sztywny tak, aby nie deformował się wskutek silnego naciśnięcia ręką.

Przy użyciu na pałak żelaza kątownego pionowa półka kątownika powinna być zdjęta naprzeciwko skali, aby uniknąć dwuznaczności przy odczytywaniu objętości.

8. Jeżeli niema bezpośrednio połączonego z pałąkiem naczynia wskaźnika, to należy wymagać, aby w celu uniknięcia pomyłek wykrój w pałaku był rozszerzony ku dołowi (rys. 2), albo też, aby w środkowej części pałaka znajdowała się wgłębiona kresa prostopadła do płaszczyzny skali (rys. 3).

Wykrój musi posiadać takie wymiary, aby wyjmowanie skali z wodzidła było uniemożliwione z wyjątkiem jej najwyższego położenia (ust. 6 nin. §-u).

9. Pływak powinien być szczelnie wykonany z mocnej blachy, w razie potrzeby odpowiednio usztywnionej. Musi on posiadać kształt soczewki z brzegiem obciętym cylindrycznie (rys. 1a). Ta część cylindryczna utworzona jest przez odgięte i szczelnie zlutowane kołnierze obu połówek soczewki. Kształt pływaka ma być taki, aby na wierzchniej powierzchni nie mógł się zatrzymywać płyn, a pod spodem powietrze. Pływak powinien mieć możliwość swobodnego ruchu w naczyniu, lecz luz między pływakiem w jego właściwym położeniu a ścianką naczynia nie może przekraczać 2 cm.

Pływak wraz ze skalą puszczone swobodnie na wodę powinien znajdować się w stałej równowadze skalą do góry. Przechylony powinien powracać do tej pozycji i ma się zanurzać o tyle, aby powierzchnia płynu przecinała go w płaszczyźnie jego największej średnicy.

Położeniu pływaka w naczyniu próżnem ma odpowiadać kresa zerowa, biegnąca przez całą szerokość skali.

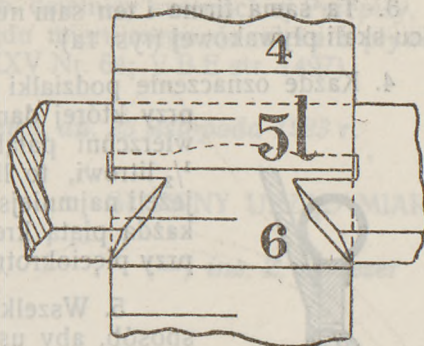
10. Dozwolone jest stosowanie przy przyrządach mierniczych ze skalą pływakową urządzenia zatrzymującego pływak na dnie w okresie napełniania naczynia. Przyrząd taki nie może utrudniać odczytywania podziałki ani też wyjmowania pływaka z naczynia. Dozwolona jest konstrukcja następująca (rys. 4). Stawidło umocowane na pałaku składa się z drążka rozwidlonego *b*, obejmującego skalę *a*. Przy obrocie stawidła około jego osi *c* haczyk *d* może być wprowadzony w otwór, znajdujący się nad kresą zerową podziałki, i w ten sposób zahamować ruch pływaka.

Oznaczenie.

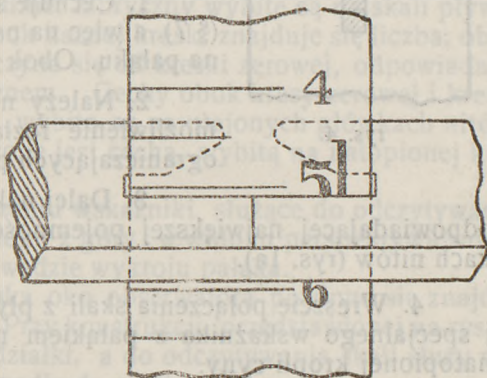
§ 7.

1. Ogólną pojemność i wskazania skali oznaczać należy w litrach, przyczem nazwa jednostki wypisuje się całkowicie w odpowiedniej formie gramatycznej lub przepisany skrócie (P O M poz. 2,422 § 18).

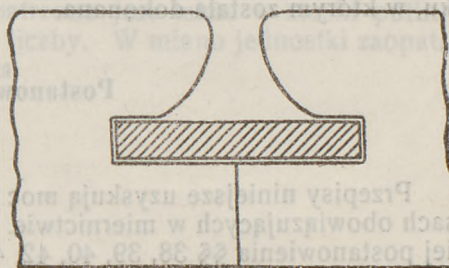
2. Ogólna pojemność miernicza oznacza się na przylutowanej i zabezpieczonej cechę urzędu tabliczce, na której muszą się jeszcze znajdować: napis „Tylko

rys. 2.

rys. 3.

do mleka", nazwisko i adres wytwórcy, wreszcie bieżący numer fabryczny przyrządu. Ta tabliczka powinna być umieszczona na pałąku, w którym chodzi skala ruchoma (rys. 1b).

3. Ta sama firma i ten sam numer fabryczny wybite być mają i na górnym końcu skali pływakowej (rys. 1a).

4. Każde oznaczenie podziałki powinno wyrażać objętość płynu w naczyniu, przy której dana kresa znajduje się na poziomie górnej powierzchni pałąka. Jeżeli najmniejsza działka odpowiada $\frac{1}{2}$ litrowi, to liczbą oznaczać należy każdą drugą kreskę, jeżeli najmniejsza działka odpowiada litrowi — przynajmniej każdą piątą kreskę. Literę „l“ należy dodawać conajmniej przy pięciokrotnych litra.

5. Wszelkie oznaczenia muszą być wykonane w taki sposób, aby usunięcie ich bez pozostawienia śladu było niemożliwe.

Granice uchybień dopuszczalnych.

§ 8.

Granica dopuszczalnego uchybienia wzorcowania wynosi dla każdej objętości wyznaczonej przez podziałkę jedną dwuchsetną największej pojemności.

Granica uchybienia przy wtórnej legalizacji jest dwa razy większa od granicy dopuszczalnego uchybienia wzorcowania.

Cechowanie.

§ 9.

1. Cechuje się bezpośrednio przy oznaczeniu głównem (§ 7), a więc na pasku cynowym, zabezpieczającym tabliczkę na pałąku. Obok cechy wybija się rok legalizacji.

2. Należy nałożyć cechy urzędu, mające na celu uniemożliwienie rozłączenia poszczególnych części naczynia, ograniczających pojemność (szwy, dno i t. p.).

3. Dalej nakłada się cechy obok kresy zerowej i kresy, odpowiadającej największej pojemności; te cechy są wybite na utajonych główkach nitów (rys. 1a).

4. Wreszcie połączenia skali z pływakiem (rys. 1), pałąka ze ścianką boczną i specjalnego wskaźnika z pałąkiem muszą być zabezpieczone cechą, wybitą na natopionej kropli cyny.

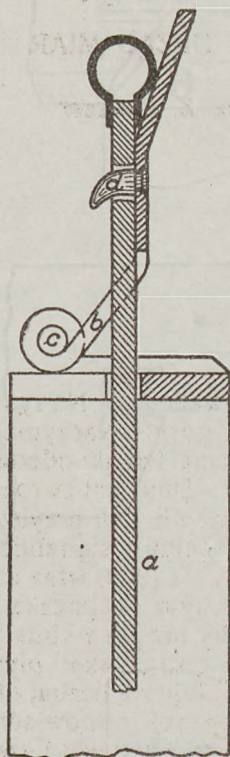
5. Legalizacja jest ważna w ciągu trzech lat, licząc od 1-go stycznia tego roku, w którym została dokonana.

Postanowienia końcowe.

§ 10.

Przepisy niniejsze uzyskują moc obowiązującą z chwilą ich ogłoszenia w Przepisach obowiązujących w miernictwie. Jednocześnie uchyla się w b. dzielnicy pruskiej postanowienia §§ 38, 39, 40, 42, 44, 45 i 46 Eichordnung für d. D. R. v. 8 November 1911 (R. G. Bl. str. 960), o ile dotyczą przyrządów mierniczych do mleka ze skalą pływakową oraz ostatecznie § 43 tychże przepisów.

W b. dzielnicy austriackiej przestają obowiązywać przepisy, dotyczące mierników do mleka ze skalą pływakową, wydane przez b. c. k. Kom. Sprawdz. Wzorców Normalnych (R. G. Bl. ex 1898, St. VI Nr. 22 V B E. str. 704). Natomiast pozostają w mocy w b. dzielnicy pruskiej postanowienia, dotyczące mierników nuro-

rys. 4.

wych samoczynnych, nieobjętych niniejszemi przepisami, zawarte w art. 1-ym Abänderung und Ergänzung der Eichordnung (R. G. Bl. 1913, Beilage zu Nr. 20; Mitteilungen N. E. K. IV Reihe Nr. 3 str. 43) oraz w Zusätze zur Instruktion (Mitteilungen N. E. K. IV R. str. 51—54), a w b. dzielnicy austriackiej Przepisy, dotyczące legalizowania i cechowania przyrządu mierniczego do mleka z pływakiem nastawianym i skalą (R. G. Bl. 1916 St. XXXV Nr. 64; V B E str. 1497).

Warszawa, dn. 23 listopada 1923 r.

GLÓWNY URZĄD MIAR

L. S. . (—) inż. Z. Rauszer

GLÓWNY URZĄD MIAR
Nr. 23.1 2019.1.

OBJAŚNIENIA RYSUNKÓW.

Rys. 1a i b przedstawiają miernik do mleka ze skalą pływakową. Na rys. 1a ścianka przednia jest usunięta; rys. 1b przedstawia widok z góry. Naczynie ma kształt cylindra (wiaderka). Zlewnik, górne i dolne usztywnienia ścianki odpowiadają zupełnie przepisom dla pojemników (P O M poz. 2,422). Dno jest zwrócone wypukłością nazewnątr, dzięki czemu pływak może dość szczerlnie doń przylegać. Do naczynia jest przytwierdzony sztywny pałak, na którym znajduje się tabliczka z napisem: „Tylko do mleka“ i oznaczenie pojemności naczynia (20 l) wraz z nazwiskiem i adresem wytwórcy oraz bieżącym numerem fabrycznym. Tabliczka jest zabezpieczona od usunięcia przy pomocy cechy. Obok cechy urzędu wybita jest cecha roczna. Ta sama firma i ten sam numer fabryczny wybite są na skali pływakowej. Podział skali w całych litrach. Obok każdej kreski znajduje się liczba; obok każdej piątej miano jednostki. Skala zaczyna się od kreski zerowej, odpowiadającej położeniu pływaka w naczyniu próżnem. Cechy obok kresy zerowej i kresy, odpowiadającej największej pojemności, wybite są na utajonych główkach nitów. Połączenie skali z pływakiem zabezpieczone jest cechą, wybitą na natopionej kropi cyny.

Rys. 2 i 3 przedstawiają w powiększeniu wskaźniki, służące do odczytywania skali. Wskaźniki przedstawione są w widoku z góry i w widoku perspektywnym. Położenie pływaka wyznaczają górne krawędzie wykroju pałaka.

W celu określenia położenia pływaka oko obserwatora powinno się znajdować na poziomie górnej krawędzi pałaka. Przy konstrukcji, przedstawionej na rys. 3, pałak nie posiada wykroju od strony podziałki, a do odczytywania skali służy nacięta na pałaku kresa poprzeczna, prostopadła do skali.

Skala, wskazana na rys. 2 i 3, posiada podziałkę litrową; w przeciwieństwie do skali, przedstawionej na rys. 1, zaopatrzona jest także w kreski półlitrowe. Wszystkie kreski litrowe zaopatrzone są w liczby. W miano jednostki zaopatrzona jest jedynie tylko każda piąta kresa litrowa.

